EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.6.7
SEK(2011) 821 galutinis

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Vengrijos 2011 m. nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone

dėl atnaujintos 2011–2015 m. Vengrijos konvergencijos programos

{SEK(2011) 725 galutinis}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Vengrijos 2011 m. nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone

dėl atnaujintos 2011–2015 m. Vengrijos konvergencijos programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo[1], ypač į jo 9 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją[2],

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

kadangi:

(1) 2010 m. kovo 26 d. Europos Vadovų Taryba pritarė Europos Komisijos pasiūlymui įgyvendinti naują darbo vietų kūrimo ir augimo strategiją „Europa 2020“, grindžiamą geresniu ekonomikos politikos koordinavimu, ir daugiausia dėmesio skirti toms svarbioms sritims, kuriose reikia imtis veiksmų, kad būtų stiprinamas Europos tvaraus augimo ir konkurencingumo potencialas.

(2) 2010 m. liepos 13 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl valstybių narių ir Sąjungos bendrųjų ekonominės politikos gairių (2010–2014 m.), o 2010 m. spalio 21 d. – sprendimą dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių[3], kurios kartu sudaro integruotas gaires. Į šias integruotas gaires valstybių narių paprašyta atsižvelgti formuojant nacionalinę ekonomikos ir užimtumo politiką.

---

1 OL L 209, 1997 8 2, p. 1.
2 OL C ..., ..., p. ...
3 2011 m. gegužės 19 d. Tarybos sprendimu 2011/308/ES taikytina 2011 m.

(3) 2011 m. sausio 12 d. Komisija patvirtino pirmąją metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas naujas ekonomikos valdymo ES ciklas ir pirmas *ex ante* bei integruoto politikos koordinavimo Europos semestras, numatytas strategijoje „Europa 2020“.

(4) 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino fiskalinio konsolidavimo ir struktūrinių reformų prioritetus (atsižvelgdama į 2011 m. vasario 15 d. ir kovo 7 d. Tarybos išvadas ir Komisijos metinę augimo apžvalgą). Ji pabrėžė, kad pirmenybę reikia teikti patikimų biudžetų ir fiskalinio tvarumo atkūrimui, nedarbo mažinimui reformuojant darbo rinką ir naujoms ekonomikos augimo skatinimo priemonėms. Ji paprašė, kad valstybės narės šiuos prioritetus įgyvendintų konkrečiomis priemonėmis ir jas įtrauktų į savo stabilumo ar konvergencijos programas ir į nacionalines reformų programas.

(5) 2011 m. balandžio 15 d. Vengrija pateikė 2011 m. atnaujintą 2011–2015 m. konvergencijos programą ir 2011 m. nacionalinę reformų programą. Siekiant atsižvelgti į abiejų programų sąsają, jos vertintos vienu metu.

(6) 2008 m. rudenį Vengriją smarkiai paveikė krizė – šalis prarado finansavimo rinkos priemonėmis galimybes. Siekdama įveikti šiuos sunkumus, Vengrija įgyvendino koreguojamąją programą, kurioje daugiausia dėmesio skiriama fiskaliniam konsolidavimui ir finansų sektoriaus priežiūrai, o finansinę paramą jai suteikė ES ir TVF. Šiomis aplinkybėmis 2009 m. pavasarį šalis susigrąžino galimybę naudotis finansavimu rinkos priemonėmis ir ekonomika atsigavo po nuosmukio: 2009 m. BVP sumažėjo 6,7 %, o 2010 m. didėjant eksportui, BVP padidėjo 1,2 %. Be to, nedarbas toliau augo ir siekė daugiau kaip 11 %, palyginti su iki krizės buvusiu 8 % nedarbu. 2010 m. antrame pusmetyje Vyriausybė paskelbė, kad 2010–2013 m. smarkiai sumažins mokesčius. Siekdama apriboti fiskalinės būklės pablogėjimą, ji kartu įvedė specialius mokesčius ir nusprendė panaikinti privalomąją privačių pensijų pakopą. Nors šiomis priemonėmis buvo galima 2010 m. apriboti atotrūkį iki 0,4 % BVP, viršijant 3,8 % BVP deficito tikslą, ir 2011 m. rezultatas bus perteklius, pagrindinė pozicija smarkiai pablogėjo. Šiomis aplinkybėmis siekdama sustiprinti ekonominio augimo potencialą, Vyriausybė 2011 m. kovo mėn. paskelbė struktūrinę reformą ir priėmė toliau nurodytas konsolidavimo priemones.

(7) Remdamasi atnaujintos konvergencijos programos vertinimu pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97, Taryba mano, kad, remiantis Komisijos 2011 m. pavasario prognozėmis, makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos biudžeto projekcijos, yra truputį per daug palankus, ypač kalbant apie vidaus paklausos vystymąsi. Atnaujintos programos tikslas – panaikinti perviršinį deficitą iki 2011 m., t. y. iki Tarybos nustatyto termino, ir, panaudojus dideles vienkartines pensijų lėšų pajamas, pasiekti 2 % BVP perteklių. 2012 m. biudžeto rezultatas būtų 2,5 % BVP deficitas ir po to palaipsniui, daugiausia dėl išlaidų apribojimo, mažėtų iki 1,5 % BVP 2015 m. Atnaujintoje programoje patvirtinamas šalies vidutinės trukmės tikslas – struktūriškai subalansuoti biudžeto būklę ir pasiekti 1,5 % BVP deficitą. Manoma, kad konsolidavimo strategija padės struktūriškai sumažinti biudžeto deficitą, taip pat padės mažinti skolą, kad ji iki 2015 m. pasiektų 64 % BVP. Vis dėlto atrodo, kad ši konsolidavimo strategija nukeliama į laikotarpio pabaigą, nes struktūrinis tobulinimas prasideda tik nuo 2012 m., o bendras struktūrinis pablogėjimas, viršijantis 3 % BVP 2010 ir 2011 m., neatitinka 2009 m. liepos mėn. Tarybos rekomendacijos, kuria Vengrijos prašoma pasiekti bent 0,5 % BVP struktūrinį koregavimą. Pavasario prognozėje nurodyta, kad 2012 m. bus 3,3 % BVP deficitas, tai reiškia, kad yra tam

tikro pavojaus, kad tikslai gali būti neįgyvendinti; remiantis šia prielaida, negalima atmesti, kad jeigu nebus papildomai imtasi priemonių, tais metais riba vėl gali būti pažeista. Be to, pagal prognozuojamą deficito scenarijų nenumatoma būtinų struktūrinių koregavimų, kuriais būtų galima užtikrinti, kad iki programos laikotarpio pabaigos vidutinės trukmės tikslas bus pasiektas; visų pirma tolesnis struktūrinis koregavimas po 2013 m. nenumatomas. Galiausiai, panaikinus privalomąją privačių pensijų pakopą ir numačius tvirtas paskatas už perėjimą į valstybinių pensijų pakopą, trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu gaunama papildomų pajamų, tačiau ilgalaikiai įsipareigojimai taip pat padidėja ir dėl to gali pablogėti ilgalaikis fiskalinis tvarumas.

(8) Fiskalinis konsolidavimas lieka svarbiausia užduotimi. Jeigu griežtai nevykdomos paskelbtos priemonės ir papildomos struktūrinio pobūdžio priemonės, negalima užtikrinti, kad perviršinis deficitas bus ilgam panaikintas ir kad bus padaryta atitinkama pažanga, siekiant vidutinės trukmės tikslo. Be to, fiskalinis konsolidavimas taip pat padės atitinkamai mažinti skolą ir gerinti ilgalaikį tvarumą, kuriam, panašu, gresia vidutinis pavojus. Iki galo panaudojus neplanuotai gautas pajamas, būtų galima paspartinti fiskalinį konsolidavimą. Šiomis aplinkybėmis valdžios institucijų kas dvejus metus rengiamos Perviršinio deficito procedūros pažangos ataskaitos bus naudinga fiskalinio konsolidavimo pažangos stebėjimo priemonė.

(9) Neseniai priimtoje Konstitucijoje nustatyta 50 % BVP konstitucinė „skolos stabdžio“ taisyklė, o Fiskalinei tarybai suteikta veto teisė tvirtinant metinį biudžetą – tai galėtų būti pirmas žingsnis, siekiant tobulinti biudžeto sistemą. Vis dėlto svarbi informacija bus patikslinta tik tolesniuose pagrindiniuose teisės aktuose (pvz., kokie bus laikini kiekybiniai tikslai, kol skolos santykis sumažės iki 50 %, tikslus atsakomybę ribojančios išlygos aiškinimas ir kt.). Nominalios skolos ribos (jeigu ji naudojama kaip universali priemonė) taikymas galėtų *ceteris paribus* lemti prociklišką fiskalinę poziciją. Be to, pertvarkytos fiskalinės įstaigos kompetencijos sritis yra gana siaura (nuomonės dėl biudžeto projekto rengimas su veto teise), ji neapima viso biudžeto ciklo (pvz., tikruoju laiku vertinant naują politiką, kuri daro didelį poveikį biudžetui). Galiausiai, nebuvo paaiškinti kiti fiskalinio valdymo aspektai, kaip antai fiskalinės politikos kryptis vidutinės trukmės laikotarpiu ir skaidrumo klausimas.

(10) Užimtumo lygis yra vienas žemiausių ES (60,4 %). Moterų užimtumo lygis taip pat žemas (55,0 %), o moterų, turinčių 0–6 m. amžiaus vaikų, ir vaikų neturinčių moterų užimtumo lygių skirtumas yra antras pagal dydį ES (33,6 procentinių punktų, palyginti su ES vidurkiu – 12,1 procentinių punktų). Vengrijoje apskritai trūksta dienos priežiūros paslaugų, taip pat nepakankama jų kokybė, ypač ribotai tokios paslaugos teikiamos teritorijose už didesnių miestų ribų ir regionuose, kur labai didelis nedarbas. Dienos priežiūros paslaugų teikimo gerinimas būtų svarbi priemonė, kuria būtų galima padėti abiem tėvams geriau integruotis į dirbančiųjų gretas.

(11) Vengrijoje buvo gana didelis darbo apmokestinimas. Naująja fizinių asmenų pajamų mokesčio sistema iš dalies panaikinamas neigiamas jo poveikis užimtumui, tačiau vaikų neturintiems nedideles pajamas gaunantiems asmenims tenkanti mokesčių našta iš esmės padidėjo, ypač turint omenyje laipsnišką darbo mokesčių lengvatų panaikinimą.

(12) Valstybinės užimtumo tarnybos neturi pakankamai administracinių gebėjimų, o anksčiau suteiktos lėšos nepadėjo veiksmingiau integruoti bedarbius į darbo rinką.

Užimtumo programų finansavimas nepakankamai susietas su rezultatais. Bedarbio pašalpų mokėjimo trukmė neseniai sutrumpinta iki mažiausios trukmės ES. Reikia įvertinti šios priemonės poveikį darbo rinkai, visų pirma nustatant, kaip veiksmingai ji padeda didinti užimtumą.

(13) Skurdas ir tokie susiję veiksniai, kaip nedarbas arba žemas švietimo lygis, ir toliau neproporcingai veikia tam tikras socialiai remtinų asmenų grupes, ypač romus. Žemos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo lygis itin mažas (36,8 %, palyginti su 53,4 % Europos vidurkiu), ypač vyrų. Remiantis įverčiais, 70 % romų gyvena žemiau skurdo ribos. Didžioji dalis romų gyvena skurdžiuose regionuose, turi mažai galimybių įsidarbinti ir naudotis viešosiomis paslaugomis.

(14) MVĮ veiklai trukdo sudėtinga reguliavimo sistema, didelė administracinė našta ir ribota viešosios administracijos atskaitomybė ir skaidrumas. Palyginti su ES vidurkiu, MVĮ turi mažiau galimybių gauti pradinių veiklos etapų finansavimą. Nacionalinėje reformų programoje numatyta keletas administracinės naštos mažinimo priemonių. Kalbant apie ne bankų teikiamo finansavimo priemonių vaidmenį, Vengrija atsilieka nuo kitų Europos šalių. Ankstesnių sektoriaus rėmimo programų veiksmingumas nebuvo sistemiškai vertinamas.

(15) Komisija įvertino Vengrijos konvergencijos programą ir nacionalinę reformų programą, taip pat atsižvelgė į Vyriausybės ketinimą atidžiau laikytis pakto „Euro plus“[4]principų. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Vengrijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes būtina stiprinti bendrą Europos Sąjungos ekonomikos valdymą, ES priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų. Jos nuomone, daugiausia išlaidomis grindžiama fiskalinio koregavimo strategija nukeliama į laikotarpio pabaigą. Vadinasi, Tarybos nustatyto termino (2011 m.), iki kurio deficitas turi būti sumažintas tiek, kad neviršytų 3 % BVP vertės, laikomasi tik dėl to, kad panaudojamos didelės vienkartinės pensijų lėšų pajamos. Struktūrinis tobulinimas neprasidės iki 2012 m. ir, atsižvelgiant į pavojų, kad tikslai gali būti neįgyvendinti, negalima atmesti galimybės, kad, nesiėmus papildomų priemonių, tais metais minėta riba vėl gali būti pažeista. Be to, ilgesniu laikotarpiu konvergencijos programa neužtikrinama tolesnė pažanga siekiant vidutinės trukmės tikslo. Papildomos priemonės, kuriomis būtų padidintas dalyvavimas darbo rinkoje ir modernizuojamos užimtumo paslaugos, suteiktų daugiau galimybių įsidarbinti. Toliau mažinant administracinę naštą, būtų gerinama verslo aplinka ir padedama augti MVĮ.

(16) Atsižvelgdama į šį vertinimą, taip pat į Tarybos rekomendaciją pagal 2009 m. liepos 7 d. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 7 dalį, Taryba išnagrinėjo 2011 m. atnaujintą Vengrijos konvergencijos programą ir nuomonę[5] pateikė visų pirma rekomendacijos 1 ir 2 punktuose. Atsižvelgdama į 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas, Taryba išnagrinėjo Vengrijos nacionalinę reformų programą,

---

4 SEC(2011) 725.

5 Numatyta Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 3 dalyje.

REKOMENDUOJA Vengrijai 2011–2012 m. imtis šių veiksmų:

(1) Stiprinti fiskalines priemones, kuriomis siekiama mažinti struktūrinį pablogėjimą 2011 m., susijusį su planuojamu 2 % BVP biudžeto pertekliumi, ir neleisti, kad 2012 m. biudžeto balansas vėl pažeistų 3 % BVP ribą. Priimti papildomas nuolatines fiskalines priemones ne vėliau kaip 2012 m. biudžete, siekiant užtikrinti konvergencijos programos 2012 ir 2013 m. biudžeto tikslus. Užtikrinti, kad iki programos laikotarpio pabaigos pažanga, siekiant vidutinės trukmės tikslo, būtų ne mažesnė kaip 0,5 % BVP per metus ir panaudoti galimas neplanuotai gautas pajamas fiskaliniam konsolidavimui spartinti.

(2) Priimti ir įgyvendinti teisės aktus, kuriuose konkrečiai nurodomi naujos konstitucinės fiskalinės valdymo sistemos veiklos aspektai, įskaitant, *inter alia*, centralizuotai ir vietos mastu vykdytinus kiekybinius tikslus, kol skolos santykis netaps mažesnis nei 50 % BVP. Išplėsti Fiskalinės tarybos kompetencijos sritį, siekiant įtraukti visą biudžeto ciklą, ypač tikruoju laiku vertinant naują politiką, kuri daro didelį poveikį biudžetui, ir stiprinti fiskalinę sistemą, siekiant įtraukti daugiametį fiskalinį planavimą, taip pat didinti viešųjų finansų skaidrumą.

(3) Didinti dalyvavimą darbo rinkoje, mažinant mokesčių reformos poveikį nedideles pajamas gaunantiems asmenims, nedarant poveikio biudžetui. Tobulinti priemones, kuriomis moterys būtų skatinamos dalyvauti darbo rinkoje, plėtojant vaikų priežiūros ir ikimokyklines paslaugas.

(4) Imtis veiksmų, siekiant stiprinti valstybinių užimtumo tarnybų ir kitų paslaugų teikėjų gebėjimus didinti mokymo kokybę ir veiksmingumą, pagalbą ieškantiems darbo ir individualiems poreikiams pritaikytas paslaugas. Susieti programų finansavimą su rezultatais. Konsultuojantis su suinteresuotaisiais subjektais, sukurti pritaikytas mokymo programas žemos kvalifikacijos darbuotojams ir kitoms socialiai remtinoms asmenų grupėms.

(5) Gerinti verslo aplinką, įgyvendinant visas numatytas reguliavimo reformos priemones ir mažinant nacionalinėje reformų programoje nurodytą administracinę naštą; įvertinti dabartinės MVĮ rėmimo politikos veiksmingumą ir koreguoti viešąsias programas, siekiant suteikti daugiau galimybių gauti ne bankų teikiamą finansavimą.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas